

Samenwerkingsovereenkomst

Cyberveilige gemeenten

Tussen de ondergetekenden

enerzijds

VLAAMSE GEMEENSCHAP, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering, bij delegatie, in de persoon van de leidend ambtenaar van agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Audit Vlaanderen, Mark Vandersmissen.

hierna “de opdrachtgever”,

en anderzijds

A. Het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering, bij delegatie, in de persoon van de leidend ambtenaar van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid agentschap Digitaal Vlaanderen, waarnemend administrateur-generaal Frank Geets, ingeschreven in het KBO met nummer 0316.380.841 en vestigingsnummer 2.256.180.804, waarvan de administratieve zetel zich bevindt te Havenlaan 88, 1000 Brussel, hierna afgekort “Digitaal Vlaanderen”,

B. Het Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen, vertegenwoordigd door de voorzitter van de beheerscommissie van het Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen, in de persoon van de heer Frank Geets, ingeschreven in het KBO met nummer 0643.634.986 waarvan de administratieve zetel zich bevindt te Havenlaan 88, 1000 Brussel, hierna afgekort “EV DV”;

A en B zijn samen “de opdrachtnemer”, ieder wat zijn decretale of reglementaire bevoegdheden betreft,

Audit Vlaanderen, Digitaal Vlaanderen en EV DV worden hieronder ook wel afzonderlijk aangeduid als een “partij” of gezamenlijk als de “partijen”;

wordt overeengekomen wat volgt.

Artikel 1. Voorwerp van de overeenkomst

De opdrachtgever belast de opdrachtnemer met het uitvoeren van de opdracht **Cyberveilige gemeenten**, zoals nader beschreven in bijlage 1.

Artikel 2. Verbintenissen

De opdrachtnemer verbindt zich ertoe de nodige mensen en middelen in te zetten voor de kwaliteitsvolle en efficiënte uitvoering van de in bijlage 1 omschreven opdracht.

De opdrachtgever verbindt zich ertoe de middelen en de nodige informatie ter beschikking te stellen voor het correct uitvoeren van de opdracht.

Partijen verbinden zich ertoe deze overeenkomst als een inspanningsverbintenis op te vatten.

Over de voortgang van deze opdracht moet tweemaal per jaar worden gerapporteerd aan een stuurgroep waarin vertegenwoordigers zetelen van Vlaams minister-president Jan Jambon en Vlaams viceminister-president en minister van Binnenlands Bestuur Bart Somers, en van Digitaal Vlaanderen, Audit Vlaanderen en het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Artikel 3. Kostprijs en betalingsmodaliteiten

De totale kostprijs van de opdracht bedraagt 1.250.000 euro, waarvan de detailberekening zich in bijlage 2 bevindt, evenals de verdeling van de kosten, betalingsmodaliteiten en facturatiegegevens.

Artikel 4. Uitvoeringsmodaliteiten

De uitvoeringsmodaliteiten van deze overeenkomst staan in detail beschreven in bijlage 3.

Alle communicatie in het kader van onderhavige overeenkomst wordt gericht aan de contactpersonen van elke partij, vermeld in bijlage 3.

De taken die toevertrouwd zijn aan de opdrachtnemer kunnen tijdens de uitvoering van het project gewijzigd worden in functie van de bekomen resultaten of met het oog op een nieuwe oriëntering van de opdracht. Deze wijzigingen maken het voorwerp uit van een ondertekend addendum bij deze overeenkomst.

Artikel 5. Gegevensbescherming

Elke partij zal alle persoonsgegevens die zij in het kader van de uitvoering van deze overeenkomst ontvangt, verwerken in overeenstemming met de regelgeving over de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens, en in het bijzonder de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Elke partij treedt op als verwerkingsverantwoordelijke met betrekking tot de gegevens die zij verwerkt in het kader van de opdracht en zal voldoende technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging en bescherming van de vertrouwelijkheid en integriteit van deze gegevens.

Artikel 6. Vertrouwelijkheid

Vertrouwelijke informatie is technische, commerciële of organisatorische informatie over de ene partij die ter kennis werd gebracht aan de andere partij en in het algemeen, elke informatie van

welke aard of vorm dan ook die werd verstrekt aan een partij met het oog op de uitvoering van deze overeenkomst.

De partijen verbinden er zich toe vertrouwelijke informatie niet te gebruiken, te reproduceren en te verspreiden, rechtstreeks of onrechtstreeks, mondeling of schriftelijk, buiten het kader van de overeenkomst, tenzij voorafgaande schriftelijke toelating van de andere partij. Indien een partij wettelijk verplicht wordt om enige van de vertrouwelijke informatie openbaar te maken, zal de gedwongen partij redelijke inspanningen ondernemen om de andere partij hiervan zo snel mogelijk schriftelijk in kennis stellen zodat de andere partij conservatoire maatregelen kan nemen of andere remedies kan zoeken.

De partijen verbinden er zich toe alle nodige stappen te ondernemen om de naleving te verzekeren van deze verplichting tot vertrouwelijkheid door hun personeelsleden en medecontractanten die betrokken zijn bij of werden aangeworven voor de uitvoering van de opdracht en die directe kennis moeten hebben van deze inlichtingen. Beide partijen blijven echter aansprakelijk tegenover elkaar voor elke inbreuk op de verplichting tot vertrouwelijkheid die in dit artikel wordt omschreven.

De partijen verplichten er zich toe om, op eerste verzoek, alle exemplaren en alle kopieën van vertrouwelijke inlichtingen die hen werden verstrekt terug te bezorgen of te vernietigen.

Artikel 7. Aansprakelijkheid

De opdrachtnemer is enkel aansprakelijk voor schade die rechtstreeks voortvloeit uit de gebrekkige uitvoering van deze overeenkomst. De opdrachtnemer is evenwel nooit aansprakelijk in geval van overmacht, i.e. onvoorziene omstandigheden die onafhankelijk zijn van haar wil en de correcte uitvoering van de verbintenissen onmogelijk maakt.

Artikel 8. Geschillen

Deze overeenkomst wordt beheerst door en geïnterpreteerd volgens de Belgische wetgeving.

Elk geschil of elke eis, voortvloeiend uit of in verband met de geldigheid, interpretatie, uitvoering of ontbinding van de overeenkomst zullen worden voorgelegd aan de bevoegde rechter in het arrondissement waar de opdrachtgever gevestigd is.

Voor elk geschil zal eerst getracht worden van het in der minne te regelen door onderhandeling en zal er dus een verplichte verzoeningspoging vooraf gaan aan elke mogelijke gerechtelijke beslechting van het geschil.

Artikel 9. Duur en beëindiging van de overeenkomst

De overeenkomst treedt in werking op 23/12/2022 voor de duur 13 maanden

Artikel 10. Deelbaarheid

De nietigheid of ongeldigheid van één of meerdere bepalingen van deze overeenkomst beïnvloedt de geldigheid van de andere bepalingen niet. Elke bepaling, die nietig of ongeldig verklaard is, zal worden beschouwd als weggelaten uit de overeenkomst, zonder echter de andere bepalingen te

beïnvloeden, die, wat hen betreft, van toepassing blijven, tenzij dat de nietig of ongeldig verklaarde bepaling(en) van wezenlijk belang is voor het voorwerp van de overeenkomst.

Opgemaakt te Brussel en door elke partij digitaal te ondertekenen.

[handtekening]

Agentschap Digitaal Vlaanderen

Frank Geets

Waarnemend Administrateur-Generaal

[handtekening]

Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen

Frank Geets

Voorzitter beheerscommissie

[handtekening]

Audit Vlaanderen

Mark Vandersmissen

Administrateur-Generaal

Bijlagen: Onderstaande bijlagen maken integraal deel uit van deze overeenkomst:

Bijlage 1 : Concrete opdrachtomschrijving – verbintenissen van alle partijen

Bijlage 2 : Kostprijs en betalingsmodaliteiten

Bijlage 3 : Uitvoeringsmodaliteiten

Bijlage 1. Concrete opdrachtomschrijving – verbintenissen van alle partijen

1. Context

In juni 2020 maakte de Vlaamse Regering op initiatief van minister Bart Somers middelen vrij om lokale besturen te ondersteunen bij het identificeren en aanpakken van zwaktes in hun cyber- en informatieveiligheid door het laten uitvoeren van een ICT-veiligheidsaudit.

Dit initiatief past binnen een ruimer programma 'Cyberveilige Gemeenten' waar door een samenwerking van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), de Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), Digitaal Vlaanderen, Audit Vlaanderen, en de hogeschool Howest verschillende initiatieven worden voorzien om lokale besturen te ondersteunen omtrent cyber- en informatieveiligheid.

Specifiek voor de ICT-veiligheidsaudits blijken eind oktober 2022 al 142 lokale besturen gebruik te hebben gemaakt van het ondersteuningsaanbod om een ICT-veiligheidsaudit te bestellen. Op 14 september 2022 presenteerde Audit Vlaanderen samen met een aantal partners de resultaten van de ICT-veiligheidsaudits die tot dan waren uitgevoerd. De presentaties van die infosessie zijn terug te vinden op de website van Audit Vlaanderen: <https://www.auditvlaanderen.be/nieuws/infosessie-ict-veiligheidsaudits>. Uit deze presentaties blijkt dat bedrijfscontinuïteit tot de belangrijkste kwetsbaarheden behoort. Verder blijkt uit de verdere opvolging van de ICT-veiligheidsaudits bovendien dat de betrokken lokale besturen naar aanleiding van hun ICT-veiligheidsaudits belangrijke stappen hebben kunnen zetten om hun kwetsbaarheden te beperken. Daarbij valt echter op dat verschillende lokale besturen vooral bij het aanpakken van hun bedrijfscontinuïteitsrisico's er (nog) niet in geslaagd zijn tot de gewenste beheersing te komen.

Bij verschillende incidenten de afgelopen jaren is de dienstverlening aan de burger door het betrokken lokaal bestuur gedurende enkele dagen tot enkele weken in belangrijke mate onderbroken en/of verstoord geweest. Hierbij kon dan veelal nog worden teruggevallen op relatief recente betrouwbare back-ups en/of was relatief snel duidelijk welke zwakheden bij het incident werden uitgebuit. De meeste lokale besturen daarentegen kunnen momenteel onvoldoende garanderen dat bij een zwaar incident de belangrijkste (minstens minimale) dienstverleningen aan de burger (zowel digitale dienstverleningen als de dienstverleningen waar digitale middelen voor nodig zijn om ze te kunnen aanbieden) binnen een redelijke termijn kunnen worden hervat.

Uit de feedback van de lokale besturen die gebruik maakten van het aanbod m.b.t. cofinanciering van ICT-veiligheidsaudits, blijkt dat ze de resultaten als zeer waardevol ervaren voor het verbeteren van hun cyber- en informatieveiligheid en er ook effectief mee aan de slag gingen. Hoewel nog diverse ICT-veiligheidsaudits in uitvoering zijn, moet ook worden vastgesteld dat het aantal nieuwe bestellingen in 2022 beduidend lager lag dan in 2021 en dan in het piekjaar 2020. Lokale besturen kunnen steeds beroep blijven doen op de raamovereenkomst voor auditdiensten, maar het aanbod voor cofinanciering van de ICT-veiligheidsaudits kan niet worden verdergezet na 2022. Bovendien klinkt in toenemende mate de vraag naar praktische ondersteuning met goede technische oplossingen, onder meer bij de inzet van cloudoplossingen (zie bv. <https://www.v-ict->

or.be/nieuws/2022/10/11/opinie-aan-strategie-rond-informatieveiligheid-ontbreekt-het-niet-operationeel-zijn-er-handen-te-kort).

Tegelijk beschikt Digitaal Vlaanderen over heel wat expertise op het vlak van ICT-oplossingen en werkt het agentschap met diverse programma's ook actief aan het verbeteren van cyber- en informatieveiligheid. Dit biedt opportuniteiten om via een samenwerking met Digitaal Vlaanderen de resterende middelen einde 2022 in te zetten om een ondersteuningsaanbod 'cloud landingzone' voor te bereiden en te testen, zodat lokale besturen eenvoudig en snel een cloudomgeving kunnen inschakelen. Dit aanbod vormt de eerste concrete stap in het beantwoorden van de vraag naar technische oplossingen voor een veilige cloudgebaseerde digitale IT-infrastructuur en werkplek. Bovendien zal dit aanbod zo worden ingericht dat lokale besturen ook na zware incidenten – mits ze zelf al de nodige inspanningen hebben geleverd om hier optimaal naar over te stappen – snel een minimale dienstverlening aan de burger kunnen hervatten.

Hiermee zal verder tegemoet gekomen worden aan de aanbevelingen van het auditrapport van Audit Vlaanderen m.b.t. informatiebeveiliging bij lokale besturen.

2. Deliverables

Digitaal Vlaanderen zal specifiek voor lokale besturen een platform ontwikkelen dat instaat voor het aanleveren en configureren van een gestandaardiseerde 'cloud landingszone', in overeenstemming met de minimale security eisen van de Vlaamse overheid en met de mogelijkheid tot disaster recovery. Een cloud landingszone maakt toepassingsmigratie, modernisering en innovatie op niveau van het lokaal bestuur mogelijk. Dit komt bovendien tegemoet aan de aanbevelingen uit het bovenvermelde auditrapport van Audit Vlaanderen.

Om de doelstelling van de Vlaamse regering inzake digitalisering te versnellen is het van cruciaal belang dat een digitaal infrastructuurplatform kan gerealiseerd worden met een zo klein mogelijke impact op de werking en budgetten van de lokale besturen. Digitaal Vlaanderen kan door middel van dit initiatief lokale besturen ondersteunen om de informatieveiligheid te verhogen en maximaal te digitaliseren. Op die manier laten we hen toe zo snel mogelijk de ambities te realiseren ten behoeve van burgers, bedrijven en organisaties. Om dit alles mogelijk te maken, moeten verschillende stappen worden gezet:

- In samenspraak met lokale besturen en hun IT-leveranciers moet worden bepaald welke IT-systemen het belangrijkste zijn voor de dienstverlening aan de burger en welke daarvan binnen de cloud landingzone kunnen worden aangeboden.
- Welke beveiligingsmaatregelen – inclusief back-up en veiligheidsbouwstenen reeds aangeboden door Digitaal Vlaanderen - nodig zijn om de veiligheid van de cloud landingzone te kunnen garanderen, zelfs voor de verwerking van persoonsgegevens t.e.m. vertrouwelijkheidsklasse 4, moet worden onderzocht. De nodige procedures moeten worden uitgewerkt in samenspraak met diverse IT-leveranciers van lokale besturen om veilige verbindingen met andere systemen en omgevingen snel te kunnen opzetten.

- De nodige procedures moeten worden uitgewerkt in samenspraak met diverse IT-leveranciers van lokale besturen om veilige verbindingen met andere systemen en omgevingen snel te kunnen opzetten.
- Om naast inhoudelijke systemen ook basis bureautica-mogelijkheden te kunnen voorzien, wordt ook onderzocht op welke manier snel een digitale werkplek (bv. Microsoft 365 en/of virtuele pc's) kan worden aangekoppeld en welke licentiekosten hiervoor al dan niet van toepassing zijn.
- Ook langs de aanbodzijde moeten de nodige voorbereidingen worden getroffen om de cloud landingzone snel en veilig te kunnen aanbieden.

De nodige financiering wordt voorzien om Digitaal Vlaanderen toe te laten deze voorbereidende stappen te zetten en de toepassing ervan te testen middels het opzetten van een testomgeving. Deze testomgeving kan dan als basis dienen om met lokale besturen te bespreken welke bouwstenen en/of service voor lokale besturen hieromtrent verder kan worden aangeboden als onderdeel van het aanbod via de ICT-raamovereenkomsten van de Vlaamse overheid en/of als aanbod van Digitaal Vlaanderen.

Een aantal doelstellingen van dit initiatief zijn van bijzonder belang voor het succes van de digitalisering van de lokale besturen:

- **Snelle time-to-market:** De context waarbinnen de overheid opereert vereist snelheid en wendbaarheid. Digitaal Vlaanderen kan dit ondersteunen door gebruik te maken van cloud- en netwerkdiensten die kant-en-klare functionaliteiten leveren.
- **Flexibiliteit:** Lokale besturen willen applicaties bouwen die beter en sneller kunnen inspelen op de vragen vanuit de business, op veranderingen in de bedrijfscontext of in het beleid. Hiervoor is infrastructuur nodig die qua structuur beter aanpasbaar zijn om wijzigingen op te vangen en beter schaalbaar zijn.
- **Innovatie:** De gemeenschappelijke cloud- en netwerkdiensten zetten massaal in op innovatieve technologieën zoals big data, analytics, artificiële intelligentie, etc. Clouddiensten zijn enablers om deze nieuwe technologieën te kunnen benutten. Naargelang AI, big data, machine learning, etc. ingebouwd wordt in bedrijfstoepassingen en ICT-systemen van de entiteit stijgt ook de noodzaak om het ICT-landschap te oriënteren naar clouddiensten.
- **Beveiliging:** Lokale besturen dienen te voldoen aan de AVG-richtlijnen. We ambiëren een zeer hoge beveiligingsgraad die aangetoond wordt door onafhankelijke audits.

3. Timing

Volgende activiteiten zullen worden uitgevoerd:

Nr.	omschrijving	Voorziene datum
	Cloud landingszone	21/12/2023
1	High-level design oplossing	1/3/2023
2	Ontwikkeling landingszone	1/9/2023
3	Integratie bouwstenen	21/12/2023
4	Project management - afstemming lokale besturen	21/12/2023
5	Onderzoek Ontwikkeling van platform voor virtuele PC's in kader van disaster recovery	21/12/2023

Bijlage 2. Kostprijs en betalingsmodaliteiten

1. Kostprijs en detailberekening

De investeringsmiddelen voorzien worden belast ten belope van € 1.250.000 VAK in 2022 op het krediet dat bestemd was voor het project 'cyberveilige gemeenten' en in de begroting is ingeschreven op het artikel SB0-1SAC2ZZ-WT. Deze nota heeft derhalve geen enkele budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Onderstaande tabel betreft de detail van de kosten door Digitaal Vlaanderen op basis van de vereisten die werden weergegeven in deze nota.

Nr.	Transitie dienstverlening	VAK 2022	VEK 2022	VAK 2023	VEK 2023
1	De opzet van een cloud landingszone	1050.000	0	0	1050.000
	High-level design oplossing	150.000	0	0	150.000
	Ontwikkeling landingszone	300.000	0	0	300.000
	Integratie bouwstenen	200.000	0	0	200.000
	Project management - afstemming lokale besturen	250.000	0	0	250.000
	Virtuele pc's	150.000			150.000
2	De integratie van courante software binnen lokale besturen	200.000		0	200.000
	Opzet testomgeving	50.0000	0	0	50.0000
	Integratie pakketsoftware via automatisatie	150.000	0	0	150.000

Digitaal Vlaanderen en het EV DV worden aangemerkt als niet-belastingplichtige publiekrechtelijke lichamen in de zin van artikel 6, eerste lid, van het BTW-wetboek en zijn bijgevolg niet onderworpen aan de BTW.

2. Facturatie- en betalingsmodaliteiten

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op de werking of werkingsuitgaven van de lokale en provinciale besturen. Het platform en de bijhorende raamovereenkomsten staan wel voor hen ter beschikking om in te zetten in de digitale transformatie van hun beleidsvoering en dienstverlening aan burgers, ondernemers en verenigingen. Na het uitvoeren van de prestaties door de opdrachtnemer, zal het Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen een factuur aan de opdrachtgever bezorgen.

Betalingen aan de opdrachtnemer worden uitgevoerd op rekeningnummer BE86 3751 1175 0850, geopend op naam van het Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen.

Een betalingstermijn van 30 dagen is van toepassing.

Bijlage 3. Uitvoeringsmodaliteiten

1. Projectorganisatie

De operationele uitvoering van het programma wordt verzekerd door Digitaal Vlaanderen. De noden en behoeften van de verschillende belanghebbenden bij de respectieve deelprojecten worden bevraagd via bestaande fora van het agentschap Digitaal Vlaanderen en bilaterale afstemming met softwareleveranciers.

De uitvoering van de opdracht zal plaatsvinden via de ICT-raamcontracten.

2. Projectopvolging

Waar nodig worden aanvullend specifieke projectstuurgroepen, werkgroepen en eventuele klankbordgroepen opgericht om maximaal te garanderen dat de opgeleverde resultaten beantwoorden aan concrete noden en behoeften van de beoogde doelgroepen (i.c. lokale besturen).

3. Communicatie

Over elke opdracht dient (intern en extern) te worden gecommuniceerd conform de te maken afspraken in de stuurgroep. In principe stellen alle partijen hun communicatiemiddelen en –kanalen ter beschikking.